

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 7. Meritò timent sancti tantationes: vigilate & orate, vt non intretis inillas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

17 Inque quidquid boni exurgit, quodeumque opus pium, quodeumque sanctum propositum, quodeumque prudens desiderium ædificavit, diuina manus virtuti est adscribendum: porro nos solum necessaria est ad ædificandū huius erectionem, sed etiam ad eius confirmationem & custodiam: etenim quantumlibet bene sit erectū & eructum, si ipse ad hoc non assiluit, inani flore vigiles insistent. *Nisi Dominus custodierit contum frustra vigilas, &c.* hic necessaria manus est operarij vt opus fiat, & vt palatium vel turris erigatur: verumtamē iam opere perfecto, hæc vira non requiritur: quia opus ex se subsistit, seque sustentat. Ita credidit Hæreticus Pelagius in bono naturæ uoluntate euenire, quod scilicet Deus illi det esse, ipse creet, & insudat animam, ipse intellectionem & voluntatem largiatur: porro his coeclis, ipsa ex se sufficiens sit ad virtutem, & bonum operandum, atque in eo se confirmatū. Mentis hæretice *Nisi Dominus custodierit contum, &c.* Deus est cuius manus requiritur, vt bonum exurgat propositū, sanctum eductum, firma uoluntas & determinata ad bonum: porro non hic istudum ædicium, insuper & ipsa manus requiritur, ad fouendum & confirmandum quod fecit: etenim argumentandū est in rebus in esse supernaturali & gratiæ sicut in eis naturæ. In hoc non tantum necessaria est Dei manus, vt esse solum: cæli habeant, elementa, uirtutia, & quidquid est, sed etiam vt conserventur: quod si manum subtraheret quidquid factū est, in nihilum reverteretur. Hoc est quod ait D. Ioh. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso facta non essent. Quidquid est, per manum eius factū est, & si hæc deiceret omnia annihilaretur.*

18 Apposuit dicitur Catdin. noster Caiet. illud psalmi: *Tu formasti me, & posuisti super me manum tuam.* Quid ais o Prophetæ? Apud nos operarij apposuit manum suam vt opus faciat, porro nihil uolente illo, manum retrahit: etenim si factum sit, & bene factum, non est quod eam amplius apponet quidquam elaboraturus: ita res se habet in uoluntate operarij: uerum in Deo de necessitate manus eius requiritur, quod sciam, & de eadem necessitate illa opus est, vt factus iam in esse conseruet. Non solū manus tua concurrat mihi tribuendo esse, & formando naturam, sed etiā iam formatum per illam me conseruas, illam super me ponis: etenim eo momento quo illam tolles, perire ego & in nihilum conuerterer. Hoc idem tuum sit in esse spirituali iudicium. Deus est, qui bonum tibi suggerit propositū, pium intendit desiderium, firmamque in eius famulatu

intentionem: porro necessarium est, vt ipse hoc conseruet suā mera gratia perpetuum, & si manum abstrahat, adlum est, omnia in auras euanescent. Exemplo tibi sit D. Petrus. Quis eius uideat proposita adeo determinata, promissa D. Petri adeo secuta, pectus eius adeo generosum, pro-promissa relaxationes toties repetitas, atque ex corde con-quam firmatas, quod milles iuraret, quod cæli prius magna, & tueret & terra moueretur, & sol orrus sui mane turpis non recordaretur, & occasus ad uesperam obli-lapsus, uisceretur, quā ipse illius quod promittebat, & nullus transactis post hæc annis, nullis mensibus, nullis diebus, sed breuissimo temporis intervallo, eadem nosse, infra tres horas, quā primum Dominus manum sustulit abscondito iussuque suo iudicio, vel vt immoderatam eius reprimere iactantiam, vt dixerunt D. Basil. & a Reg. St. D. Aug. & quā turpiter lapsus est, quā pro-fundus ille casus? Vnum & alterum expendens b Lib. de D. Chryl. sic ait: *Magnum dogma à Petro dicitur natur. & mus: quia uidelicet nullo modo hominū uoluntat gra. c. 27. sufficit, nisi auxilio superioris roboretur.* Non hic præteritas, uerbum hoc: *Magnum dogma.* Hoc D. Chry-primam est omnium principiorum, & propositio, atque magnum in S. Theologia axioma quod si Deus meo suo beneplacito & gratia non accurrat per dignum omnipotentis manus suæ subsidium, quo bona nostra desideria potenter sustineat, operaq; pia fusciet quæ ceppimus, nobis cælesti tribuens donum perseverantia, omnia corruent, nec omnes creaturā uires nos ualent vel temporis puncto à casu sustinere. Hinc illa Sanctorum cura quā fugam arripiebant, & occasiones ac pericula sedulo vitabant, casum sibi in eis lapsusque formidantes, cauentes ne coram Deo præsumptionis accusarentur, quam alij iudicant esse fiduciam; ne si in eius supplicium, manum suam subtrahat, cadant, & cum D. Petre tentatione prostrati superentur.

S. 7. Merito timent sancti tentationes: uigilate & orate, ut non intreis in illas

Q uerebantur aliqui, & conuictis lacerabant iudignis D. Cypri. quod seruente persecutionis æstu contra Christianos in ciuitate sua Carthagine, ipse fugam arripere, & corpori suo consuleret: cum ipsius hoc adscriberent scordix, mentisque tepiditati, tanto magis reprehensibili, quanto ipse, qui Pastoris officio fungebatur, ceteros præcedere teneretur, ouium exemplum duxque antesignanus. Vt huic obiectioni

VI.
ambrosio.
Lib. de
natur.
c. 27.
S. 18.
D. Chry-
Tom. 3.

respondet Episcopus S. librum cecidit De lap-
fu, & epistolam scriptam ad Clerum Romanum,
in qua hinc quare ad vocem satisfacti dicens:
potius prudentia depitandum quod se subtra-
rit temporis acerbitate: etenim laude dignum est
viru in periculis timere, nec illis se temerarium
opponere confidentia quadam presumptuosa:
quia in bono & virtute perseverantia, atque in
occasionibus constantia, donum est, inquit, Dei
singulare, qui hoc concedit, cui sibi beneplacue-
rit & aliquoties manu subtrahit secreto suo iu-
dicio, caditque tunc homo miserabiliter. *Corona
ex Dei dignatione descendit.* Coronam non obti-
net initium, & propositum, sed in prelo perse-
verantia, & animosa constantique victoria: hanc
autem perseverantiam ignoro an illam mihi
Deus sua gratia sit largiturus, vel ob demerita
mea negaturus.

D. CYP.
Epist. 15.
I.
D. Cy-
prius.
Iuste po-
tuit perfe-
rationes.

Ad hunc confirmationem quorundam adducit
exempla, qui feruentioribus animati propositis, &
lucris soliti promissis, ad primos tamen lapsi
sunt cogitibus & aliorum qui siquidem in primo
certamine victores, in secundo tamen victi corru-
erunt. Hoc supposito iustum, inquit, ut caute
sibi Christianus timeat, & vereatur ne eum sub-
trahatur occasione, in reatu eius supplicium, aut
temeraria fiduciam, vel alia peccata Deus manu
retrahat a iustis, ex quo eius anima possit totale
sibi naufragium. Hoc inquit D. Bern. roga-
tur David iustos omnes, ut timeant. *Timeat Domi-
num omnes sancti eius.* Ut quid ergo sancti ti-
meant? Timeant peccatores, qui Deum offende-
runt, namque eos provocantur porta sancti, unde
sibi formident? Quia licet de presentibus non sub-
sit timendi occasio, semper autem sint de fu-
turo solliciti, non forte Deus misericors ab illis sub-
ducit, caditque turpiter. *Non coronabitur nisi qui
legitima certaverit, ut sub illa cal. sis. Et legem
certaminis ab ore ipsius legislatoris auferunt. Qui
supra. perseveraverit usque in finem, hic saluus erit. Na-
I. Tim. 2.5. scilicet quis si per hunc mundum iustus quis legitime cer-
taturus, nisi quis coronam accepturus.*

Epist. 10.
D. BER.
Serm. de
legitima
certamine
I. Tim. 2.5.

I. I. Quis huiusmodi intellexit quadraginta Marty-
rum, & vehementer non obstupuit? Referunt hanc
de 40. & expendunt duo illi celebres germani fratres
Martyri. D. Basil. & D. Greg. Nyss. cui totos eloquenti-
bus nos-
tillium de his sermo est instituit, alter vero be-
nos. Cum Licinius Imperator, iuxta modum Chri-
stianos ad necem persecutoris aggreget in urbe Se-
baste Armenia, omnem suum iuxta eum bitemque
conuertit in eorum quadraginta, qui se ceteris
præferebant animosiores: Quos cum distinctis

Exemplum
de 40.
Martyri-
bus nos-
tillium
be-
nos.

crucifixe examinasset cruciationis, decernit ma-
dos illos nocte flagno iucere conglutari, hinc
Aquilone frigidissimo. Omnes illud ingenti
auro constantes & alacres, sibi mutuo cogere
lari. *Quorum teste D. Basil. om nunc quærit hæ
oratio. Dominus, quadraginta in fadum ingenti
sumus, quadraginta in Dom. et, carum dicitur,
ne una quædã hinc numero disti. Est Dominus
metus hic tuo iemio conlertatus, simulati &
Moyse hunc numeru celebrasti in terra de sepul-
chro rediurus, hinc nec vnus adimatur. Cui
Regis decretum executi omni mandarent, con-
tibus flagnum hoc frigidissimum animos per-
ferentibus, ac dormientibus custodibus, vni so-
lus ianitor vigilans, vidit Angelos celo deceptis
solis fulgore superantes, ingenta nouem com-
nas deferentes. Oblitescit vira quam dici po-
telli, & ait: Quid hoc reisi corone depuata
sunt illis quomodo non nisi triginta nouem de-
ferunt, cum illi tamen sint novato quadragin-
ta? Hæc cum mente volueret vnus aduerti et
præfatis quadraginta animo languentem, & lu-
gore conuictum qui Christum iurare se quæ-
ratur, auxilium postulans, quo se flagno saluti
eripiatur, & repescto balneo ibidem pariter
foveandus iniiciatur: erat hoc balneum Christianis
negantibus desinatium. Mirum in modum illi
ginta nouem asilignunt hoc a presentia, & effu-
lis lacrymis eius ceperunt ovis perditæ legem
calamitatem, copulsiq; ad Dominum iustitiam
rogarunt, ut numerus ille quadraginta saluus
& integer nullo depreto perseveraret. Incaus-
to Deus militem hinc illum innot, qui coherens il-
los viderat coronas illis deferentes, qui & ait:
Quandoquidem ille languens, & inconstans in
Christi confessione delicia, locum illum deli-
rat, ego mihi illum eligo, ego eius supplicio ro-
ces, ego Christum eiusq; gratiam protebor. O
diuinum planè mysterium! factum a miraculū
& successum qui fortissimos tenore conuertit.
Quis sibi fidat? Quis non mille curis & anxietatibus
se de futuro sollicitus? Hic, quid ego for-
num me Dei deserat manus & cadam, quando
me credidero securiorem? Quid ego non, vnus
mihi laqueum parat diabolus, cui incautus in-
tari æternum periturus?*

Hoc, inquit D. Bern. timore conuertit
quædum hoc mortali corpore circumstant, quo
numquam liberabuntur, vsq; dum ad terminum
suum gloriæ securi lætæ, penetrerint: illi pum-
que, qui illa fruuntur, dicere possunt: *Lam ad hunc
timor in subis nostris.* Porro hic commemorat
David alloquitur: *Timeat Dominum omnes sancti eius.*

omnibus timentum est: omnibus gratia im-
pugnabile dicitur. Illa dicitur, quibus custodia mul-
tiplex necessaria est pro multis viciis periculosis: si-
quid non est in custodia autem sua eandem Chry-
sostomus aduersus Principes & potestates, aduer-
sus mundi vitia & tenebras harum, contra spi-
ritualia nequicia in ecclesiis. Eger plant custodia
qua iam multipliciter non modo continet sed conti-
nuo aperitur, & ubi tot pugna foris, non debent
interius timere. **Oratio.** Deus homo qui semper est
iustus. Timor hic seculum suavit D. Cyr. tu-
pant, periculorum quoque videbat. timingentia. Est
has sollicitas conformis doctrinae Sanctorum do-
ctrinae liquidem homo tentationi expolitus &
occasione vultuere pugnare teneatur, diuinae co-
llecte munitur, & qua sibi sperat adiutorium,
qua pax est. quidam: nihilominus fugiat &
debet se illis ingere. praecautio periculi ob-
non modum suam infirmitatem, & ne Deus sub-
tanti manu sua ob temeraria de sua fortitudine
periculosos quibus sibi nimis arrogans attribuebat,
in malis culpas vel ex occulto iustitiae iudicio.
Bo. primum erudit D. Basil. & D. Chryso-
stomus. **D. Basil.** e quod Christus nobis praecipit, ut
non timemus a parte caelesti rogaremus. **Et ne nos in-**
ferat. non nos timemus significasse, parum rogaremus
periculis liberaret, & periculis liberaret,
quia illis succedi uicere possumus ex nostra ius-
ticia, seruare lapsum. **Deus quidem sic audio loquen-**
tem D. Chry. non nos timemus a parte caelesti, sed ne-
que nos timemus in audacia iustitiae. **Et propter alios in me-**
ditantibus. sicut oportet ac fortiter. non presu-
munt se esse quosdam. **Et ad alios D. P. Chry.**
Deus. non nos timemus Angelus praecipiens Ioseph. **Fuge**
in Aegyptum. Christus fugit, ut uoluerat fugam in per-
fugiam speraret. **Mysterium comprehendit debet**
non timemus a parte caelesti, sed neque nos timemus
in Aegyptum. De quibus egimus Dominiica pri-
mo. **Quadragesima.** Secundo hanc remedium legi-
timam & propriam praecautio in tentatione ca-
sam, hoc est, ut uerum non sumus audacia teme-
ritatis, sed in super ad humilem confugiamus tim-
orem orationem, Dei requirentes auxiliu, no-
stram formam dantes inconstantiam, animu quoque la-
bilium nullatenus postulant, ne diuinam a nobis
gratia suae manum subtrahat, qua nos sustinet
& confortat, quia dubium est gratia suae liberum
& gratiam, in uirtute quam concepimus per-
dunt. **Quintus.** ea de causa praecipit hoc ipse
quod est, melius caelesti in hac occasione, propter labi-
litate & in discipulorum suorum animu, primo om-
nibus, quam primum hortum ingreffi sunt. **Cum**

peruenissent ad locum (inquit D. Lucas) dixit illis
orare ne intretis in tentatione. Deinde tribus aliis,
cum quibus ab alio secessit oraturus, semel de his a
somno excitans illos, nominatim D. Petrus. **Vigilate**
& orate, ut non intretis in tentatione. Vigilate: quia
necessaria est uestra diligentia. **Orate:** quia supra
modu diuinum requiritur auxiliu. Sic notat hoc
uerba D. Ambrosii. **Quid est Orare, ut non intretis in Lib. 2. de**
tentatione? Non illos instruit, ut rogaret, ne te. **vocat.**
taretur, nec occasione exponeret offendiculi. **gent. c. 9.**
Inquinimo cupidis praedixerat iam hora adesse in **ad mod.**
qua omnes scandalu parentur: **Omnes uos sciant. Marc. 16.**
dalu patimini in me in ista nocte. scriptu est enim: 31.
Percutit Pastorem & dispergentur oues gregis. De **Luch. 12.**
hoc singulariter praemonerat D. Petrus, ut **vigila-**
retis, seriu incederet, & oculos ad custodia aper-
iret: eo quod rabida Satanae malitia sollicitu cir-
cuuolaret, qui illos in laqueos comarecuret treretque
ut caderet eoru aliquis: sicque eritor tritor in
uentilabro colligit agitando, quo sic ut nonnulla
cadant grana, quae ab auihus edenda diripiuntur.
Simon, ecce Satanat exoptat uos, ut eritor & sciat
tritor. Hoc em mouet est, hoc officiu, **vigilans**
agere, sedulo, arrendere uelut negotio quo nul-
lum potest esse grauius, a quo uita tua dependet,
ad Deum recurrere, ut manu sua te firmu susti-
neat, & non intret in tentatione. Vigilate & orate
ut non intretis in tentatione. Spiritus quid prom-
ptus est, caro autem infirma. Pende quid quanta
animu tibi propius sit & generosus, magna ta-
men labores infirmitate, carne namq coctas lan-
guida, & pauiditate, necessarii sit Dei subditu
quo te succiat, protegat & succiet, ne cadas: pro-
tude cofuge ad illum, supplicans, ut sua te manu
suscipiat ne incidat in tentatione. **Quid est hoc?**
Non ait, petire, ne tentemini, ne periculosa sub-
uicentia occasione: nam enim decretum est, &
determinatum, quod tententur, & probentur,
& eritor eritor, sed. Ne intretis in tentatione.
Venerari debemus interpretatione quam D.
Cyprius & D. Gregorius Nysseni ediderunt super oratione
Domini **uter uos, & illis antiquior Ter-**
tul. & posterior his D. Aug. Epist. ad hoc singula-
riter conscripra. Nos impedire non possumus ne
per portas nostras & fenestras non intret in nos
tentatio: quia hoc nascitur ex eo quod diaboli
facit, quem non ualeat cohibere, aut impedire
ne sagittam unam aut alteram uobis iniiciat,
quando magis ellis inuicti ubi que fuerint
cum enim sit spiritus, quem corpus non impe-
dit, ubi uult, potest illi in gressu, uel que potest
impugnare, & semper paratus habet sagittas quas
ei aculat in omnibus occasione, si con edatis

174

20

Epist. 127
ad Iu-
liane 124
& 21.
VI.
Quid sit
tentatio
nem.

si videatis, si bibatis, si negotia vestra agatis, si vobis fiat iniuria, si iniuriis affluatis, si inopia premamini, si infirmi sitis aut incolumis in omnibus vos tentat, et diximus primam Dominica, atque ex omnibus elicit sua sententia. Porro intrate vos in illas, de vestra nascitur voluntate, quae in illas intrat, illis consentiendo. Non potest quis quantumlibet astuta cohibere ne patet illi auceps vnum alterum, centum & mille laqueos in arboribus, in herbis, in fontibus, in campis, in semitis: porro hoc maxime refert, ne illa laquei ingrediatur, caputque ingerat: Diabolus omnium ore versutissimus est auceps, ubicumque voluerit tendit nobis laqueos, in quibusdam locis fortiores, quam in aliis. Commodè nos praemonuit Spiritus s̄ verbis illis, quae declaravit D. Chrysost. a & D. Aug. b juxta lectionem Septuaginta: *Communione mortu scito: quia in mudo laqueorum ambulat.* Attende quia mille mortis exponit periculis. Quia mille laqueis vndequaque circumcingeris. Nō potes impedire, ne tibi laqueos non expandat auceps ille tartareus: hoc tibi sollicitè curandum, ne tu illos ingrediaris, ne caput ingeras, voluntatem inquam, principium operum tuorum quae deliberatè facis, illis dando consensum. Haec autè quomodo tutata manebit, & consensum ne infirma retrovertatur ipsa ex le. viiibus est impotens, utique debilis: ad Deum recurras illalque efflagites: *Vigilate & orate, ut non inieritis in tentatione.* Audimus D. Bern. consiliū ad praedicta verba: *Legisti quia tentatio est vita hominis super terrā: si nos tentationi plena est vita nostra, ut nō immerito tota ipsa tentatio dicatur appellari, pernicit circumspicendum oportet & oratione, ne inducamur in eam.*

270 15.
de pop. &
8. in Luc.
b in ps.
9. 20. Vid.
Trad. 8.
n. 83. &
sq. &
ho. s. pra.
n. 27.

D. Bern.
Ser. 15. in
ps. Qui
habitat
in prima
in vita
s. Anon.

credens tecum te carnis tuae circumferre infirmitatem & quidem tantam, ut eius tibi vel illi iam possis spondere securitatem: vnde quoniam tota occasiones, quantum tibi fuerit possibile, illum illi expositus, certa tua est carnis inconstantia, & plane incertū utrum Deus tibi suam sit concessurus vel negaturus gratiā vel quia superbia sumus, vel ex iudicis suis absconditis, quae vobis illi, tum est perferat.

Addisce secundò: quā frequens in ore tuo, portet illa Davidis oratio *Deus ne derelinquas me, Deus in adiutorium meum intende.* Intellexit olim Rex piissimus magnam da monum legem, dicentium. Euge agite, iam hora est, eum solus sit & videatur eum Deus deseruisse, manumque suam ab illo subtraxisset eum, ad eum: *Qui subdit: habet animam meam, consilium servavi in vobis dicentes: Deus dereliquit eum persequimini & comprehendite eum, quia non est qui eripiat: Deus manum suā retraxit ad eum, ad eum. Au non adhibitis quod voluntatem habeat excitatam & inordinatam, spiritumque ferventem, ut se vobis consensum opponat, resistatque viriliter. Nulla est enim fortitudo, nulla, si Deus manum abstrahat, constantia. O Domine mi. Deus meus ne elongeris à me. Deus meus in auxilium meum respice. Domine ne longè fueris auxilium meum à me, ad defensionem meam respice. Providum cautumque: te reddat hic Davidi casus turpissimus. Tandem hoc commenta, mentior, ne te scandalizet lapsus in personam, qui iuxta dignitatem suam, erant venerabiles: etenim si Deus manum suam à te: fecit ab illis subtraxerit, milles peiora committes: de quo statim.*

S. S. Hanc attendas historiam, ut ex tua tentata D. Petri tuam addiscas eum qua despondenda, et sicut David cum Abisag.

Quintò inquit D. Leo Pontifex, ex quo sumit hunc hoc Glosa ordinata, permissa D. Greg. enormem haec D. Petri lapsum, ut pernicitiam habereimus exemplū, & disceremus ex eo quae talis debeat esse quā facere tenemur, ut remedium detur efficax. Non praetereamus interpretationem D. Greg. praecelaram ad illa verba sponso de sp. s. sua: *Collum tuum sicut turris David, quae abstrahat, est cum propugnaculo, mille clypei pendunt ex eo. Collum est S. Scriptura, quae propter fortitudinem & altitudinem suam curris dicitur, ad quam confugimus pro consiliis, doctrina & iustitia. Tentatione, ex qua dependunt mille armorum clypei & scuta protegentia: Quia quos illi periculis sunt, tot, etiam sunt periculis nostris. Nunciat*

VII.
Quid ex
his addit
epidum